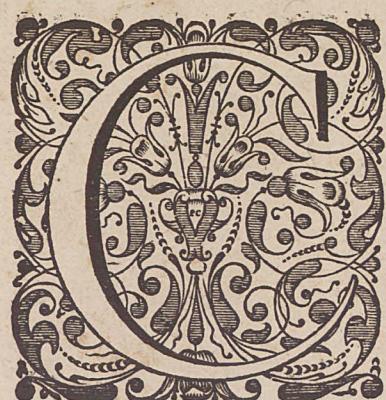


M A N S F E L D I A

C O M I T A T V S.



*Ratio non
minis.*

Termini.

*Antiqui-
tas.*

Vrbes.

Eislebia.

Omitatus Mansfeldiae superiori Saxoniæ innexus est, inter Salam & Wipperam fluvios. Veteris itaq; Saxoniæ portio nomen habere putatur à Manno, secundo Germanorum Rege, cum Mansfelt nihil aliud sonet, quam *Manni campus*. Eam etymologiam stabilire videtur Ascania, locus huic proximus, quem Ascenez Germanorum patris nomen referre nonnullis persuasum est. Est hic propè etiam Ascherleuben, quasi dicas, Aschenez domum, & lacus ejusdem nominis. Ab Oriente Salam fluvium habet, territorium Magdeburgensis Archiepiscopi, & dioecesin Merleburgensem. Thuringia à Meridie est, ab Occidente Comitatus Swartzeburgensis, Stolbergensis, necnon Principatus Sangerhusius, Anhaltinus, & Asseburgius. His itaque Comitibus Principibusque cingitur, Archiepiscopo Magdeburgensi, Episcopo Marseburgensi, Electore Saxonie, Lantgravio Thuringiae, Duce Saxonie, Episcopo Halberstadiensi, Principe Anhaltino, Domino Berburgensi, Comite Swartzeburgensi, & Stolbergensi, Domino à Werther, & Domino ab Asseburg. Quando hæc regio, aut à quibus, titulo Comitatus insignita sit, incertum. Antiquitas tamen ejus ex eo evincitur, quod ejus Comes Hegerus nomine, illius celeberrimi Arturii Britannorum Regis coætaneus fuérit, atque una cum ceteris hujus Regis Heroibus, mensam, quam vocant rotundam, celebraverit. Vixit hic Arturius circa annum Christi 545. Quod si cui hæc de Tabula rotunda historia nimis fabulosa videatur, exstat nihilominus, in Anglia Regni meditullio fere, oppidum Mansfelt dictum, situm inter fluvium Trentam & Rotheram, non procul ab urbe Notingam.

Continet hic Comitatus in se quatuor alios Comitatus, Arnstet, Wipra, Wethin, & Quernfurt. Hi olim proprios habuere Comitatus, nunc uni Mansfeldiae Comiti obnoxii. Est quoque hic Palatinatus Saxonius, aliquie Principatus. Vrbes habet primarias Mansfelt, Eysleben, Wipram & Leimbach. Mansfelt à Comitatu ipso nomen habet, cui proxime adjacet Leimbach; Wipra se quimiliare abest, à fluvio Wipera nomen habens, Eislebia unico. Omnia maxima Eislebia, quæ à metallis, quorū illic ingēns provenit, nobilitata est. Eruitur enim prope eam lapis niger fossilis, lithanthracum facie, qui excoctus igni, & fundit, magnō cīvium & aliorum incolarum lucro, quod acervi scoriarum & recrementorum ingentes demonstrant. Lapis ille fissus in scindulas, varias representat formas, anguillarum, carpionum, ranarum, gallorum quoque & salamandrarum, dædalo naturæ op-

Germania.

ficio. Arx urbis satis firma est, ager vicinus fertilis, ac porro in primis abundans. Mercatus duos solemnes habet civitas, unum Dominica post *Viti*, alterum Dominica post *Galli*, qui in eos dies rejecti sunt, propter Lipsenses nundinas, opera Hojeri Comitis Mansfeldici, Confiliarii Cæsarei. In hanc urbem convenere anno 1082 Principes Germaniae, & Hermannum Duce Lotharingum Comitem Sarapontanum Romanorum Regem designarunt, fixa etiam illic sede regia. Eum adversarii per contemptum vocabant Regem porraceum. Sequentे vero anno Bremensis Archiepiscopus cum Praefule Hildeshemio, qui Henricum Cæsarem sequebantur, contractis copiis Illebiām obsederunt, & totam, excepta arcē, expugnarunt, diripiērunt, incenderunt, ac vastaverunt. Sed repulsi sunt ab Hermanno Rege. Ferunt ingentem tunc Frisiorum numerum, qui sub Henrico militabant, ab Hermanno cæsum esse, ope Ernesti Comitis Mansfeldici, in vico qui inde Frisonum appellatur, *die Freystrasse*. Anno 1362 obessa est iterum à Friderico Lantgravio Thuringiae & Marchione Misnia, fratreque ejus Ludovico Episcopo Halberstadiensi: arx etiam tunc valide oppugnata. Sed quum expugnare fratres arcem non possent, ira & indignatione concepta exusserunt pagos circumiacentes, & ingens dannum agris intulerunt, templis & cœnobis ex mandato Episcopi relictis integris. In bello autem Germanico, anno 1542 Albertus Comes Mansfeldicus, qui ob religionem innovatam proscriptus fuit à Carolo Cæsare, ipso die S. Ioannis Evangelista urbem invasit, arcem occupavit, cives evocatos ad sacramentum sibi præstandum adegit, pecuniam & supellecilem pretiosam ex arce ablata Mansfeldiam misit. Idem tamen anno 1550 receptus est à Cæsare in gratiam, & in integrum restitutus. Anno vero 1510 tributus est à Maximiliano I, Imperatore Comiti Mansfeldiae Hojero, atque adeo omnibus hujus ditionis Comitibus, titulus Generosorum; concessumque ipsis, ut pro viridi, rubra cera uti ipsis licet. Hæc urbs Martinum Lutherum orbi dedit anno 1483, parentibus Ioanne Lutherio & Margareta.

Regio est admodum metallifera. Effodiuntur Regionis incolas. his saxa fissilia, illa quæ vulgo Scheyffestein vocant, cuius generis vix alibi in orbe terrarum reperias. Sunt lapides illi cupro prægnantes, ita ut igne adusti, macerati que cuprum reddant, atq; id non sine maxima argenti copia. Sed hoc mirandum naturæ ludens spectaculum est, quod quidam scribit: esse nempe in hac regione amplissimum & patentissimum lacum, cuius piscium, ranarum, aliarumque reptilium formas atque figuræ adeo accurate in ipsis quoque his dictis axis effigiatæ atque à natura depictas cernas, ut primo illas dignoscere, atque singulas suis nominibus exprimere queas.